

I fordømmens skygge: effekterne af højreorienteret populisme på demokratiet i EU

Temanummer: Færøernes økonomi og politik

Ofte tolkes populismens fremgang som et demokratisk tilbageslag. Men sammenhængen mellem populisme og demokrati synes at være mere kompleks. Studiet viser, at vælgere efterspørger højreorienteret populisme lang tid før det lykkes disse populistiske partier at blive valgt ind i de nationale parlamenter. Det kan derfor hævdes, at det politiske systems responsivitet øges, når populistiske partier opnår et folkeligt mandat og stemmes ind. Det skyldes, at nogle vælgergrupper,

der tidligere kan have følt sig hjemløse, nu føler sig repræsenteret via det populistiske mandat. Det er alt andet lige positivt for demokratiet. Samtidig er det også klart, at de folkevalgte højreorienterede populistiske partier bruger deres indflydelse i parlamentet på en måde, der medfører flere negative konsekvenser for demokratiet. Det kan man blandt se ved, at de uafhængige medier undertrykkes, oppositionen bliver sat ud af spil og magtens tredeling sammensmelter.

I de seneste årtier har der været en stigende tendens til, at populistiske partier verden over bliver mere fremtrædende og opnår succes til parlamentsvalg. Blandt andet har venstreorienterede populistiske partier opnået regeringsmagten i Sydamerika, som Alberto Fujimori i Peru og Rafael Caldera i Venezuela (Weyland, 2001: 12-3). I en europæisk kontekst er det særligt de højreorienterede populistiske partier, som har formået at opnå denne succes. Prominente eksempler inkluderer Fidesz i Ungarn, National Rally i Frankrig eller Dansk Folkeparti (BBC-news, 2019). Sideløbende med populismens fremgang oplever demokratier på flere parametre en tilbagegang (Freedom House, 2020). Selv blandt EU-landene, der ellers er kendetegnet ved relativt velfungerende demokratier, er der sket en demokratisk tilbagegang. Dette leder til en undren om, hvorvidt demokratiet er truet i én af de mest demokratiske regioner i verden.

Den eksisterende litteratur har i flere omgange peget på populismens negative effekt på demokratiet (Kaltwasser og Taggart, 2016: 346; Mudde, 2004: 541-3). Denne konklusion er dog blevet kritiseret. Andre studier påpeger nemlig, at populisme ikke nødvendigvis påvirker demokratiet negativt (Schmitter, 2006; Laclau, 2005). Hertil kommer, at langt de fleste studier om populismens effekt på demokratiet er single-case eller komparative casestudier, som har fokuseret på enkelte landespecifikke kontekster (Mudde og Kaltwasser, 2018: 1669; Anria, 2013). Det betyder, at den eksisterende litteratur typisk ikke har blik for populismens generelle karaktertræk eller dens effekter på demokratiet i et bedre perspektiv. Den eksisterende litteratur har dermed flere mangler, som denne kronik søger at udbedre.

ABITHTHA SRIVARATHAN

stud.scient.pol,
Aarhus Universitet,
s.abiththa@hotmail.com

STEFAN AAGAARD MADSEN

cand.scient.pol.,
Aarhus Universitet,
StefanAM@outlook.dk

Denne kronik forsøger derfor at undersøge, om populismen har en negativ eller positiv effekt på den demokratiske kvalitet i EU. Med demokratisk kvalitet refererer vi til Diamond og Morlinos (2004) forståelse, der anskuer demokratiets kvalitet ud fra otte dimensioner, herunder dimensionerne rule of law, respekt for civile og politiske friheder, samt hvor responsiv den førte politik er over for vælgernes præferencer. De otte dimensioner tillader samlet set, at man kan vurdere karakteren af et demokrati på en maksimalistisk og dybdegående måde, hvor demokratiet i sig selv kan opfattes som et moralsk gode.

Studiet anvender mixed methods, der kombinerer kvalitative casestudier med mere tværgående kvantitative analyser. Formålet er at opnå en dybere indsigt i de mekanismer, hvorigennem højrepopulismen kan påvirke demokratiet, og på samme tid sige noget mere generelt om højrepopulismens effekt på demokratiet i EU. Undersøgelsen dækker perioden fra 1997-2018 og alle EU-lande, inklusiv Storbritannien.¹

Udbud og efterspørgsel på højreorienterede populistiske partier

Et ideelt sted at starte undersøgelsen af den højreorienterede populismes effekt på demokratiet er ved at kigge på, om højreorienterede populistiske partier opstår som følge af vælgernes efterspørgsel, eller om de populistiske partier manipulerer vælgernes holdning i samme retning. Hvad kommer først, de højreorienterede populistiske partier eller de højreorienterede populistiske vælgere? Undersøgelsen trækker tråde til kritikken af populisme som noget, der angiveligt skulle komme til os udefra, og som italesætter følelsesmæssige og frygtbaserede konflikter og dermed manipulerer vælgere til at stemme populistisk. Studiet starter derfor med at undersøge tidsrækkefølgen i vælgernes holdninger til emner, der kan kobles til højreorienteret populisme, samt succesen af højreorienterede populistiske partier. Undersøgelsen belyser med andre ord det politiske systems responsivitet over for vælgernes præferencer. Vælgernes holdninger måles på fire emner, som relaterer sig til den højreorienterede populisme: immigration, globalisering, demokratiet og EU.

Undersøgelsen af sammenhængen mellem vælgernes holdninger på de fire emner og højreorienterede populistiske partiers parlamentariske succes afspejler klart, at vælgernes holdninger under hele undersøgelsesperioden går forud for partiernes succes. Med andre ord har der i hele perioden 1997-2018 været vælgere med højreorienterede populistiske holdninger. Disse vælgere er til stede, uafhængig af om de højreorienterede populistiske partier er repræsenterede i landenes parlamenter eller ej. Studiet finder ikke, at vælgerne indtager en mere højreorienteret position på emnerne som følge af, at højreorienterede populistiske partier opnår succes i landet.

Disse fund afspejler, at den højreorienterede populisme i EU er en reaktion på en langvarig efterspørgsel på højreorienteret populistisk politik. Den første del af studiet finder således ingen tegn på, at højreorienteret populisme

underminerer demokratiet i EU ved at påvirke vælgerne i en bestemt retning. Tværtimod.

Effekten af højreorienteret populisme på andre partier

Det er imidlertid ikke kun gennem vælgerne, at højreorienteret populisme kunne tænkes at påvirke den demokratiske kvalitet. I denne del af studiet bliver det undersøgt, om højreorienterede populistiske partier påvirker andre partifamilier, når det gælder deres stillingtagen til emner som immigration, globalisering, demokrati og EU. Dette baseres på Akkermans (2012) pointe om, at populistiske partier kan påvirke demokratiet indirekte ved at influere andre partiers politik.

Undersøgelsen fokuserer på, hvordan andre partifamilier i EU, eksempelvis socialdemokraterne, ændrer deres positioner på et emne, når højreorienterede populistiske partier udtaler sig om det givne emne. Disse positioner måles ved at undersøge, hvor stor en andel af de andre partifamiliers valgprogram eller manifest der anvendes på udtalelser om hvert af de pågældende emner i perioden 1997-2018. Her skelnes mellem de højreorienterede populistiske udtalelser og udtalelser, der kan refereres til som anti-højrepopulistiske udtalelser. Dermed indfanger undersøgelsen forskellige reaktionsmønstre fra de andre partifamilier.

Den substantielle fortolkning af analysens fund fremgår af tabel 1. Her afrapporteres den indflydelse, som de højreorienterede populistiske partier har på de andre partifamilier. Et parti kan tilnærme sig den højreorienterede populisme ved at bruge mere plads på højreorienterede populistiske udtalelser eller sænke antallet af anti-højrepopulistiske udtalelser. Hvis partiet gør det omvendte, er der tale om afstandtagen. Alle fire emner undersøges hver for sig, men for at simplificere fundene afrapporteres her den overordnede fortolkning. Den type reaktion, som partifamilien er mest tilbøjelig til at anvende, fremhæves i tabellen.

Tabel 1: Partiers reaktioner på højrepopulistiske partiers udtalelser

Partifamilie	Tilnærmelse	Afstandtagen
Grønne partier	Moderat	Moderat
Socialistiske partier	Moderat	Svag
Socialdemokratiske partier	Svag	Svag
Liberale partier	Svag	Svag
Kristne partier	Svag	Svag
Konservative partier	Svag	Svag
Nationalistiske partier	Stærk	Ingen
Landbrugspartier	Moderat	Stærk
Etniske-regionale partier	Moderat	Svag

Note: Tabel 1 er udarbejdet på grundlag af data fra Manifesto Project, som inkluderer de fleste partier i EU i 1997-2018. De substantielle fortolkninger er baseret på statistisk signifikante fund i en paneldatanalyse med fixed effects.

Af ovenstående tabel kan det aflæses, at alle partifamilier påvirkes af de højreorienterede populistiske partier ved enten at tilnærme sig dem eller både at tilnærme sig dem og tage afstand fra dem. Selvom alle partifamilier reagerer som følge af øgede udtalelser fra den højreorienterede populistiske partifamilie, så er der i mange tilfælde tale om beskedne ændringer. Eksempelvis oplever de liberale partier en svag ændring på emnet demokrati, hvor de tager afstand fra den højreorienterede populisme ved at øge udtalelser, som taler for det repræsentative demokrati. Statistisk set forudsiger analysen, at hvis de højreorienterede populisters udtalelser, der taler for direkte demokrati, stiger med 10 pct., så stiger de liberale partiers udtalelser om emnet med lidt under 1 pct. Ændringen på den liberale partifamilie er med andre ord meget svag. Det forholder sig helt anderledes for de nationalistiske partier. Her forventes det, at hvis højreorienterede populistere øger deres udtalelser om demokratiet med 10 pct., så øger de nationalistiske partier deres højreorienterede populistiske udtalelser om demokratiet med 9 pct.

For de venstreorienterede partifamilier – de grønne, socialistiske og socialdemokratiske partier – er der en tendens til, at de anvender både tilnærmelse og afstandtagen over for højreorienteret populisme på alle fire emner. Særligt gælder det for de grønne og de socialistiske partifamilier, at de både øger udtalelser i harmoni med den højreorienterede populisme men også anti-højrepopulistiske udtalelser. Den socialdemokratiske partifamilie anvender samme strategi, dog er omfanget af tilnærmelse og afstandtagen svagere.

Vendes blikket mod de mere højreorienterede partifamilier, er der i stedet en tendens til, at de prioriterer tilnærmelse. Dog tager de forskellige højreorienterede partifamilier afstand fra den højreorienterede populisme på forskellige emner. Det er den nationalistiske partifamilie, som klart nærmer sig den højreorienterede populisme mest, hvilket ikke er overraskende, idet mange højreorienterede populistiske partier også er nationalistiske. Den etnisk-regionale partifamilie indeholder både højre- og venstreorienterede partier, men de fleste tenderer til at være højreorienterede. Der eksisterer dog partier som South Schleswig Voters' Association, der er venstreorienterede.

Samlet set finder studiet af den højreorienterede populismes indflydelse på de øvrige partifamilier ikke tegn på, at demokratiet bliver påvirket negativt på grund af den indflydelse, som højreorienterede populistiske partier har på andre partier. Der er en mindre effekt på de fleste typer af partier, hvor de højreorienterede partier tilnærmer sig den højreorienterede populisme på nogle emner og tager afstand til den på andre emner, mens de venstreorienterede partier både tager afstand og tilnærmer sig den højreorienterede populisme. Dermed er der ingen indikationer på, at polariseringen mellem partierne stiger, når højreorienterede populistiske partier udtaler sig mere højrepopulistisk om et givet emne.

Højreorienterede populistiske partier i landespecifikke sammenhænge

Indtil videre har studiet fundet, at den højreorienterede populisme har positive og ikke-degraderende effekter på demokratiet i EU. Dette står i kontrast til mange tidligere studiers fund, hvorfor landespecifikke forhold undersøges. Studiet forsøger derfor at inddrage lande, hvor højreorienterede populistiske partiers succes er varierende. Formålet er at kortlægge den effekt, højreorienterede populistiske partier har på den demokratiske kvalitet. Konkret tager studiet udgangspunkt i fire lande: Finland, Portugal, Storbritannien og Ungarn.

Tabel 2: Højreorienteret populistiske partier og deres succes i udvalgte lande

Land	Højreorienteret populistiske partier	Partiernes parlamentariske succes
Portugal	Ingen	Ingen succes
Storbritannien	United Kingdom Independence Party	Meget svag succes
Finland	Finns Party	Moderat succes
Ungarn	Fidesz Jobbik Hungarian Justice and Life Party	Meget stor succes

Kilder: Rooduijn et al. (2019); EJPR 1998-2019; Electoral Studies 1997-2019

I tabel 2 fremgår de højreorienterede populistiske partier i de fire lande samt deres parlamentariske succes. Partierne er primært identificeret på baggrund af The PopuList (Rooduijn et al., 2019). Partiernes parlamentariske succes er vurderet på baggrund af deres resultater til nationale parlamentariske valg, som er indhentet fra European Journal of Political Research samt Electoral Studies (EJPR 1998-2019; Electoral Studies 1997-2019).

Studiet af de landespecifikke forhold finder, at de etablerede politiske aktører i EU-landene anvender forskellige strategier over for den højreorienterede populisme. Tilstedeværelsen af en fælles og robust strategi lader til at begrænse højreorienterede populisters succes til valg. Portugal udgør et meget godt eksempel på dette med sin militant afvisende strategi over for højreorienterede populistere. Det er specielt i overgangen fra en strategi til en anden, at højreorienterede populistere oplever fremgang. De ledende finske partier valgte i perioden efter finanskrisen at ændre strategi, hvilket Finns Party udnyttede til egen fordel. Derudover finder studiet flere indikationer på, at højreorienterede populistere udnytter den indflydelse, som de opnår til at underminere demokratiet.

Portugal

Den første del af studiet indikerer som sagt, at der i alle EU-landene er vælgere med højreorienteret populistiske holdninger. Når de etablerede partier

ikke varetager disse vælgers interesser, afspejler det, at responsiviteten til vælgerens præferencer på dette punkt er lav. National Renovator Party (PNR) er et parti, der har elementer af højreorienteret populisme i sin politik, men som ikke har formået at blive stemt ind i parlamentet. De øvrige politiske aktører har siden den portugisiske revolution taget afstand fra højreorienterede populistiske partier. Det har de gjort med en grundlovssikret lov, som forbyder organisationer af fascistisk eller racistisk karakter (Constituição da República Portuguesa 1976: § 46. 4). Endvidere tager de politiske aktører i Portugal afstand fra højreorienterede populistiske aktører ved at nægte at inddrage dem i debatter. Enhver form for tilnærmelse mod den højreorienterede populisme kritiseres. Tidligere studier argumenterer for, at særligt kriser kan give populistiske aktører vind i sejlene. Populister udnytter krisesituationen til at fremme deres egen politik og kritisere andre partier (Kriesi og Pappas, 2015; Moffitt, 2016; Stavrakakis, 2014). I det portugisiske tilfælde har finanskrisen tilbage i slutningen af 00'erne dog ikke haft samme effekt. På trods af krisens store omfang og alvorlighed har de portugisiske vælgere fortsat udvist en høj grad af tilfredshed med EU. De etablerede partier har fokuseret på at løse de økonomiske problemer, som krisen har bragt til skue. Emner som immigration, der ellers tenderer til at blive prominente i hårde tider, vandt heller ikke yderligere plads på den politiske dagsorden i Portugal under den finansielle krise. Dette indikerer en modstandsstyrke fra de portugisiske partier over for højreorienteret populisme. Modstanden er problematisk for responsiviteten, da hverken populistiske eller andre partier varetager de højreorienterede populistiske interesser, som flere vælgere besidder.

Storbritannien

Der er mange årsager til at forvente, at højreorienteret populisme bør opnå succes i Storbritannien. Den første del af dette studie afspejler en konsistent højreorienteret holdning hos vælgerne. Endvidere har tidligere studier fremvist, at Storbritannien er et af de mest multikulturelle samfund i Europa, hvilket typisk anses som en fordel for højreorienterede populistiske partier (Rappaport, 2017: 104). Derudover har vælgerne i en længere årrække udvist utilfredshed med de dominerende partier og landets politiske system (ibid.; Gifford, 2006: 856).

Denne succes har dog ikke fundet sted. Ligesom i Portugal er der faktorer i Storbritannien, som bidrager til de højreorienterede populisters begrænsede succes. En af årsagerne hertil er det britiske valgsystem, First Past the Post, hvor det parti, som får flest stemmer i en valgkreds, vinder alle sæderne inden for den pågældende valgkreds. Dermed har nye partier svært ved at få valgt kandidater ind. Samme forhold gælder for højreorienterede populistiske partier, som det EU-skeptiske UKIP, der i 2015 fik næstfleste stemmer i en lang række valgkredse, men kun fik én kandidat valgt ind (EJPR 2016). Argumentet om, at det britiske valgsystem svækker UKIP's succes styrkes yderligere, hvis blikket vendes mod Europa-Parlamentsvalgene. Europa-Parlamentsvalgene følger et andet valgsystem, hvilket betyder, at UKIP formår at opnå meget mere succes end ved de britiske parlamentsvalg. Foruden det politiske

system er der andre faktorer, som spiller en rolle for højreorienterede populistiske partier i Storbritannien. Siden Storbritannien blev medlem af EU, har partiet Conservative udtrykt sin skepsis over for medlemskabet. Denne skepsis svarer til de højreorienterede populisters holdning til emnet. Over tid har Conservative tilnærmet sig UKIP, specielt på emnet EU. Omvendt har partiet, sammen med Labour, Liberal Democrats og medierne forholdt sig kritisk over for UKIP og den radikale højrefløj (Akkerman, 2011: 935). Dermed har de politiske aktører anvendt en afstandtagen over for højreorienterede populistiske aktører, mens Conservative har tilnærmet sig dem på nogle emner. Denne kombination kan tænkes at have motiveret utilfredse vælgere til at kanalisere deres holdninger gennem Conservative, i stedet for et højreorienteret populistisk parti. Trods den begrænsede succes af højreorienteret populisme i Storbritannien er der alligevel tegn på, at de har haft en negativ effekt på demokratiet i landet. Under Brexit-diskussionen er dette kommet til udtryk i den måde, som mange Conservative-kandidater argumenterede for Brexit på. Boris Johnson har eksempelvis anvendt usande argumenter om faktuelle forhold, for eksempel om hvor meget det koster for Storbritannien at være medlem af EU. Ligeledes er der, efter deres sejr og Boris Johnsons oprykning til formand, blevet rejst flere anklager af, at partiet er begyndt at 'køre solo' og underminere parlamentets indflydelse (Knott, 2019).

Finland

Højreorienterede populistiske partier har haft en lang historie i finsk politik. Allerede tilbage i 1959 blev det første parti således oprettet. Indflydelsen af disse aktører har imidlertid været varierende. Siden etableringen af partiet i 1995, har Finns Partys andel af stemmer været voksende, og partiet fik omtrent en femtedel af alle stemmer ved parlamentsvalgene i 2011 og 2015. Partiets massive vækst kommer i kølvandet på finanskrisen i slutningen af 00'erne. Den eksisterende litteratur har som sagt argumenteret for, at kriser kan fremme populistiske partiers succes. Dette gør sig tydeligvis gældende i det finske tilfælde. Ved parlamentsvalgene i 1999, 2003 og 2007 fik Finns Party mindre end 5 pct. af stemmerne (EJPR 2000, 2004, 2008). Ved parlamentsvalget i 2011 ændrede situationen sig og Finns Partys valgstrategi bestod i at kritisere de øvrige partiers håndtering af den økonomiske krise. Det lader til at have fremmet partiets position (EJPR 2012: 98). Der synes ikke at være nogen tvivl om, at finanskrisen har været til fordel for Finns Party. Endvidere ændrede de øvrige partiers og mediernes strategi sig fra at have ignoreret og taget afstand til Finns Party til at tilnærme sig den højreorienterede populisme på flere områder, herunder immigration og globalisering (Madsen og Srivarathan, 2020). Timing'en på overgangen får det på mange måder til at fremstå, som om de øvrige partier giver Finns Party medhold i deres kritik af de øvrige partier.

Over tid er Finns Party blevet mere ekstremt, hvilket har været specielt tydeligt i 2017, hvor den daværende leder Timo Soini bliver erstattet med en mere ekstrem højreorienteret populistisk kandidat, Jussi Halla-aho. En konsekvens af skiftet mod ekstremisme har været, at partiets forhold til uafhængige

journalister er blevet fjendtligt, hvor mange journalister har været udsat for chikane og trusler fra de mere radikale Finns Party vælgere (Dite, 2020). Ligeledes har et af partiets parlamentarikere opildnet og dirigeret nogle af partiets mere radikale vælgere mod det Finske Røde Kors, angiveligt fordi organisationen kørte en pro asyl-kampagne. Situationen udviklede sig til brandstiftelse på flere Røde Kors-lokationer rundt omkring i landet (ibid.). En stigende radikaliserings af de finske vælgere kan medføre en øget polarisering, hvor begge disse forhold kan have negative konsekvenser for demokratiet.

Ungarn

Udviklingen i Ungarn divergerer fra Finland, men deler på samme tid visse fællestræk. Efter kommunismens fald har der været en generel utilfredshed fra ungarerne omkring transitionen til demokrati. Mange føler, at vestlige allierede og EU som institution har efterladt eller overset Ungarn. På samme tid har de ungarske partier været involveret i flere skandaler, som eksempelvis Hungarian Socialist Party's manipulation med vælgerne i 2006, hvilket styrker kritikken fra de højreorienterede populistiske partier. Endvidere har de øvrige partier aldrig haft en robust strategi mod den højreorienterede populisme. I stedet tenderer partierne til at følge modsatrettede strategier og skifte mellem tilnærmelse og afstandtagen fra valg til valg. Selvom der er flere højreorienterede populistiske partier i Ungarn, er det specielt Fidesz, som har formået at drage fordel af utilfredsheden og de andre partiers kontroverser. Siden 2010 har partiet haft to-tredjedele af sæderne i parlamentet og kan dermed selv foretage grundlovsændringer (Kornai, 2015: 35). Én af de ændringer, som Fidesz har indført, er en kraftig reduktion af det totale antal af sæder i parlamentet. Omrokeringen af valgkredse bidrog til, at Fidesz igen fik to tredjedele af sæderne i 2014 selvom deres stemmeandel faldt til lidt under 45 pct. (ibid.). Udover ændringerne i valgsystemet har Fidesz anvendt sin position til at trænge igennem og dominere mange andre elementer af den ungarske stat. Der har fundet fyringer sted i uafhængige kontrolinstitutioner og Fidesz-loyalister er efterfølgende blevet indsat i ledelserne. Dette medfører også, at hvis en ny regering bliver oprettet, kan nogle af disse kontrolinstanser i princippet nægte det foreslåede budget, hvilket vil gennemtvunge et genvalg og give Fidesz en ny chance. Medierne risikerer desuden at få nægtet sendefrekvenser eller reklameaftaler, hvis de er for kritiske over for partiet eller dets version af ungarsk kultur. Kontrollen af medierne er mest tydelig, når der er tale om skandaler. De skandaler, som involverer medlemmer af regeringen, bliver underspillet og begravet, mens der bliver lækket informationer om oppositionens skandaler, og ordensmagten er hurtig til at arrestere medlemmer af oppositionen og føre dem for retten. Der er således mange elementer af demokratiet, som er blevet svækket efter at Fidesz har opnået et flertal i parlamentet.

Populisme har gode, men flest dårlige effekter på demokratiet

Rundt omkring i Europa kan der trækkes paralleller til flere af de udvalgte lande. Ligesom i Finland har medierne i Italien også været udsat for chikane. Polen er på foruroligende mange punkter på vej i samme kurs som Ungarn,

hvor Law and Justice-partiet oplever lignende succesrater som Fidesz. Den demokratiske U-vending, der finder sted i Ungarn, finder også sted i Polen. Portugal og Spanien har på mange punkter haft samme udvikling både historisk, med en forholdsvis sen afslutning på diktaturstyret, og med hensyn til afvisningen af højreorienterede populistiske partier. Spanien har dog fået sit første højreorienterede populistiske parti, VOX, ind i parlamentet i 2019. De udvalgte lande er dermed repræsentative cases på, hvordan håndteringen og indflydelsen af højreorienterede populistiske partier kan være i EU.

Studiet finder således, at der er store segmenter af vælgere, som reelt set efterspørger højreorienteret populistisk politik. Det er væsentligt, at disse holdninger repræsenteres idet det styrker responsiviteten over for vælgernes præferencer og dermed også den demokratiske kvalitet. Hertil kommer at den indflydelse, som højreorienterede populistiske partier har på andre partifamilier, ingen negativ effekt har på den demokratiske kvalitet, idet påvirkningen ikke resulterer i en polarisering. Omvendt er det et problem, når højreorienterede populistiske aktører får for meget magt, idet den sidste del af studiet indikerer, at en stigning i højreorienterede populistiske partiers succes leder til en underminering af centrale elementer af den demokratiske kvalitet. I nogle tilfælde, som i Finland, har et flertal i regeringen ikke været nødvendigt for, at de højreorienterede populistiske partier har kunnet undergrave demokratiet ved blandt andet at chikanere og true journalister. Set i lyset af demokratiet er den højreorienterede populisme god for repræsentationen af en række vælgere, men omvendt synes det at have fatale konsekvenser for store dele af demokratiet, så snart disse partier får magt. Disse konsekvenser indebærer blandt andet en tilsidesættelse af oppositionens og uafhængige kontrolinstansers rolle i demokratiet, hvilket undergraver den politiske konkurrence og accountability, såvel som de civile og politiske rettigheder.

På trods af disse konsekvenser er det vigtigt at fremhæve, at den højreorienterede populisme er en refleksion af en gruppe vælgeres holdninger, hvorfor selve repræsentationen af disse holdninger er godt for demokratiet.

Noter

- 1 De fund der er gengivet i denne kronik, er resultatet af en specialeafhandling på Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet (Madsen og Srivarathan, 2020). Vi ønsker at takke vores vejleder, Lars Johannsen, Ph.d., Lektor, Institut for Statskundskab, Aarhus BSS, Aarhus Universitet, som har været til stor hjælp for os i løbet af specialeprocessen.

Kilder

- Akkerman, Tjitske (2011), "Friend or foe? Right-wing populism and the popular press in Britain and the Netherlands", *Journalism*, 12(8): 931-45.
- Akkerman, Tjitske (2012), "Comparing Radical Right Parties in Government: Immigration and Integration Policies in Nine Countries (1996–2010)", *West European Politics*, 35(3): 511-29.
- Anria, Santiago (2013), "Social movements, party organization, and populism: insights from the Bolivian MAS", *Latin American Politics and Society*, 55(3): 19-46.
- Aslanidis, Paris (2016), "Is Populism an Ideology? A Refutation and a New Perspective", *Political Studies*, 64(1): 88-104.
- BBC news (2019), *Europe and right-wing nationalism: A country-by-country guide*, lokaliseret den 21. september 2020 på: <https://www.bbc.com/news/world-europe-36130006>
- Constituição da República Portuguesa § 46. 4 (1976), lokaliseret den 3. juni 2020 på <https://www.parlamento.pt/sites/EN/Parliament/Documents/Constitution7th.pdf>
- Diamond, Larry og Leonardo Morlino (2004), "The Quality of Democracy: An Overview", *Journal of Democracy*, 15(4): 20-31.
- Dite, Chris (2020), *The Resistible Rise of the Finns Party*, lokaliseret den 23. juli 2020 på <https://jacobinmag.com/2020/02/finland-election-finns-party-far-right/>
- 'EJPR' European Consortium for Political Research (ECPR) (1998-2019), "Political Data Yearbook", *European Journal of Political Research (EJPR)*, Wiley-Blackwell
- Electoral Studies (1997-2019), *Volume 17-62*, Elsevier.
- Freedom House (2020), *Freedom in the World 2020*, lokaliseret den 17. juli 2020 på <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy>
- Gifford, Chris (2006), "The rise of post-imperial populism: The case of right-wing Euroscepticism in Britain", *European Journal of Political Research*, 45(5): 851-69.
- Kaltwasser, Cristóbal Rovira og Paul Taggart (2016), "Dealing with populists in government: some comparative conclusions", *Democratization*, 23(2): 345-65.
- Knott, Andy (2019), *Boris Johnson's flirtation with populism will have lasting consequences for the Conservative Party*, lokaliseret den 27 juli 2020 på <https://theconversation.com/boris-johnsons-flirtation-with-populism-will-have-lasting-consequences-for-the-conservative-party-124360>
- Kornai, János (2015), "Hungary's U-Turn: Retreating from Democracy", *Journal of Democracy*, 26(3): 34-48.
- Kriesi, Hanspeter og Takis S. Pappas (2015), *European Populism in the Shadow of the Great Recession*, ECPR Studies.
- Laclau, Ernesto (2005), *On Populist Reason*, Verso.
- Madsen, Stefan A. og Abiththa Srivarathan (2020), *I fordommens skygge: effekterne af højrepopulismen på demokratiet*, speciale, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Manifesto Project (2020), *The Manifesto Data Collection*. Manifesto Project, Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB).
- Moffitt, Benjamin (2016), *The Global Rise of Populism Performance, Political Style, and Representation*, Stanford University Press.
- Mudde, Cas og Cristóbal Rovira Kaltwasser (2018), "Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda", *Comparative Political Studies*, 51(13): 1667-93.
- Mudde, Cas (2004), "The Populist Zeitgeist", *Government and Opposition*, 39(4): 541-63.
- Rappaport, Rachel (2017), *The New Right in Europe: Supply, Demand, and Electoral Performance A Qualitative Comparative Analysis of New Right Parties, 2000-2016*, Department of Political Science, State University of New York, pp. 103-10.
- Rooduijn, Matthijs, Stijn Van Kessel, Caterina Froio, Andrea Pirro, Sarah De Lange, Daphne Halikiopoulou, Paul Lewis, Cas Mudde og Paul Taggart (2019), *The PopuList: An Overview of Populist, Far Right, Far Left and Eurosceptic Parties in Europe*, lokaliseret den 13. august 2020 <http://www.popu-list.org/>
- Schmitter, Philippe C. (2006), *A balance sheet of the vices and virtues of 'populisms'*, European University Institute & Central European University.
- Stavrakakis, Yannis (2014), "The Return of 'the People': Populism and Anti-Populism in the Shadow of the European Crisis", *Constellation*, 21(4): 505-17.
- Weyland, Kurt (2001), "Clarifying a contested concept: Populism in the study of Latin American politics", *Comparative Politics*, 34(1): 1-22.